

ANDTS-program 2024-2026

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och paragraf: 2023-11-27, § 200

Revisionsdatum:

Dnr: 23KS178

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte.....	3
Perspektiv i ANDTS-arbetet.....	3
Kommunens arbete med ANDTS.....	4
Nationella mål.....	4
Askersunds kommuns mål 2024–2026.....	4
Styrning, uppföljning och ansvar.....	5

Inledning

Detta program (ANDTS-program 2024–2026) är en revidering av tidigare ”ANDTS-program 2022–2023”. Programmet har reviderats med tillägg för bland annat nikotinprodukter, tydligare koppling till det brottsförebyggande arbetet samt tillägg för mål 2 som förtydligar att barn och unga är en särskilt skyddsvärd grupp.

Nationella ANDTS-strategin 2022-2025

Riksdagens ANDTS-strategi ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS) 2022–2025” är en central del av folkhälsopolitiken. I strategin finns det ett stärkt jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv samt en tydligare koppling till brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete. Den nationella ANDTS-strategin innefattar för första gången även spel om pengar, tobaks- och nikotinprodukter samt att narkotikaområdet även innefattar narkotikaklassade läkemedel. Narkotikapreventionen förstärks med en nollvision.

Askersunds ANDTS-program

ANDTS-program 2024–2026 anger Askersunds kommuns övergripande prioriteringar inom ANDTS-området (alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar) och ska framhålla vad kommunen vill uppnå. Programmet är till för samtliga medborgare i Askersunds kommun; barn, ungdomar, vuxna och äldre. Askersunds kommun ska aktivt verka för skapande av trygga miljöer inom ANDTS-områden och för alla individer.

Syfte

Det övergripande syftet med detta program är att bidra till en god folkhälsa, en minskad brottslighet samt minskade sociala och ekonomiska kostnader och konsekvenser för samhället.

Perspektiv i ANDTS-arbetet

Allt förebyggande arbete ska genomsyras av ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Jämlikhet handlar om alla människors lika värde och att alla ska behandlas likvärdigt. Med jämlikhet menas i detta sammanhang exempelvis att alla människor ska ha samma möjligheter till förebyggande insatser mot ANDTS oavsett kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion, personens ursprung eller ålder. Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan kvinnor och män. Med jämställdhet menas i detta sammanhang exempelvis att alla ska ha samma möjligheter till miljöer utan ANDTS oavsett vilket kön.

Det förebyggande arbetet ska genomsyras av ett barnrättsperspektiv som innebär att arbetet utgår från barnkonventionen. I barnkonventionen finns flera artiklar som har bäring på ANDTS-arbetet. Barn ska skyddas från narkotika (artikel 33). Barn har rätt till skydd mot alla former av våld (artikel 19) och rätt till social trygghet (artikel 26). Vid alla åtgärder som rör ett barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3). Barn ska ha möjlighet att komma till tals och göras delaktiga i frågor som berör dem (artikel 12).

Det förebyggande arbetet med ANDTS ska också genomsyras och kopplas samman med det brottsförebyggande arbetet. Brottsförebyggande arbetet handlar om att förhindra och förebygga brott och därigenom öka tryggheten, både den sociala och den situationella. I detta sammanhang kan det bland annat handla om att minska försäljningen av ANDTS på offentliga platser.

Kommunens arbete med ANDTS

Användning av alkohol, narkotika, dopning och tobaks- och nikotinprodukter samt spel om pengar riskerar att leda till negativa hälsokonsekvenser. De sociala konsekvenserna är negativa och förutom

att de orsakar tragedier för enskilda individer och familjer orsakar de också stora kostnader för samhället. Ett effektivt folkhälsoarbete innehåller både främjande och förebyggande insatser. Ett främjande arbete innebär att stärka hälsa och välmående och ett förebyggande arbete handlar om att vidta åtgärder för att förhindra att skada uppstår. Kommunens arbete med ANDTS är även åtgärdande, vilket innebär att genom olika insatser få personer med bruk/beroende att kunna leva ett gott liv.

För en god folkhälsa samt trygghet i vår vardag är det viktigt att tillgång och konsumtion av ANDTS minskar. Särskilt viktigt är det att barn och unga får en trygg uppväxtmiljö och mår bra. Avgörande för utformningen av det förebyggande arbetet är kunskap om vilka de viktigaste skydds- och riskfaktorerna är och hur dessa ska kunna främjas respektive motverkas.

Det ANDTS-förebyggande arbetet är tvärssektoriellt. Viktiga samarbetspartners i arbetet är kommun, region, polis, länsstyrelse, ideella organisationer, näringsliv och föreningsliv. Det är viktigt att det kommunala arbetet med ANDTS är förvaltningsövergripande då alla förvaltningar inte kan arbeta med alla mål.

Nationella mål

Riksdagen antog år 2022 en ny nationell strategi för arbetet med alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (2022–2025). Det övergripande målet för ANDT-politiken är ”ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk” (prop. 2010/11:47). Målet för samhällets insatser mot spelberoende är ”att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande” (prop. 2002/03:35).

Askersunds kommun fokuserar på de första sex målen i den nationella strategin, då det sjunde målet lyfter det internationella ANDTS-arbetet. Strategins utgångspunkter är:

- För att främja långsiktighet och kontinuitet ligger de övergripande målen för alkohol-, narkotika- dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) respektive målet för samhällets insatser mot spelberoende (S) fast (sedan föregående strategi).
- Inom narkotikaområdet omfattar strategin även narkotikaklassade läkemedel och tobaksbegreppet har utvidgats till att även omfatta andra nikotinprodukter.
- För att uppnå ambitionerna inom området bör jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet stärkas ytterligare och skyddet för barn och unga genomsyra ANDTS-arbetet på alla nivåer.
- Samverkan mellan myndigheter och andra berörda aktörer bör genomsyra arbetet.

Askersunds kommuns mål 2024-2026

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska.
2. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar.
3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska successivt minska.
4. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska successivt minska.
5. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
6. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska.

Styrning, uppföljning och ansvar

Berörda nämnder arbetar med programmets mål inom ramen för budget och verksamhetsplan. Arbetet redovisas och följs upp i samband med delårsrapport och årsredovisning.